EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.6.2025
COM(2025) 290 final

ANNEX 18

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele

Digikümnendi olukorda käsitlev 2025. aasta aruanne: jätkuv töö, et suurendada ELi suveräänsust ja kujundada ELi digitulevikku

{SWD(2025) 290 final} - {SWD(2025) 291 final} - {SWD(2025) 292 final} - {SWD(2025) 293 final} - {SWD(2025) 294 final} - {SWD(2025) 295 final}

European Commission

RIIGIPÕHISED LÜHIARUANDED 2025

Leedu

Kokkuvõte

Leedus on väga hea 5G katvus ja dünaamiline idufirmade ökosüsteem, kuid jätkuvalt esineb probleeme väga suure läbilaskevõimega püsivõrkude kättesaadavuse suurendamisel, eelkõige maapiirkondades. Riik tegutseb pooljuht- ja kvanttehnoloogia turunišis, kasutades ära oma tugevat laseritööstust.

Leedu on digikümnendi eesmärkide saavutamisel väga edasipüüdlik: ta on seadnud 12 riiklikku eesmärki, millest 92 % on kooskõlas ELi 2030. aasta eesmärkidega. Riik järgib oma trajektoore suhteliselt hästi, liikudes neist 71 % puhul eesmärkide saavutamise graafikus (2024. aasta trajektooride alusel, mis on kindlaks määratud kaheksast analüüsitud põhilisest tulemusnäitajast seitsme puhul). Kaheksast soovitusest, mille komisjon 2024. aastal andis, on Leedu ellu viinud 25 %, tehes teatavaid muudatusi, milleks võeti uusi meetmeid.

Leedu tulemused mobiilse ühenduvuse valdkonnas on väga head: saavutatud on peaaegu üldine 5G katvus ja jätkuvalt tehakse investeeringuid taristusse. Püsivõrgu lairibaühenduse kasutuselevõtt on aga endiselt ebaühtlane, eriti maapiirkondades. Tipptehnoloogia, näiteks pilvandmetöötluse, tehisintellekti ja andmeanalüüsi kasutuselevõtt VKEdes on VKEdele suunatud toetuskavadest hoolimata endiselt maha jäänud. Idufirmade ökosüsteem kasvab, kuigi tegevuse laiendamine ja juurdepääs erakapitalile on endiselt vähene. 2024. aastal oli digitaalsete avalike teenuste kättesaadavus Leedus endiselt väga hea, mida toetasid tsentraliseeritud platvormid ja väljakujunenud e-tervise süsteem. Digioskuste arendamist toetatakse haavatavatele ja alaesindatud rühmadele suunatud riiklike programmide kaudu. Kestlikkuse valdkonnas katsetab riik kliimameetmete rakendamiseks digivahendeid idufirmade rahastamise ja puhta tehnoloogia algatuste kaudu, kuigi terviklikku rohe- ja digistrateegiat ei ole veel kehtestatud. Leedus on küberturvalisus strateegiline prioriteet, mida toetatakse riikliku programmi kaudu ja 5G meetmepaketi rakendamisega.

Digikümnendi põhiline tulemusnäitaja (1)	Leedu				EL		Digikümnendi eesmärk 2030. aastaks	
	DESI 2024 (2023. a)	DESI 2025 (2024. a)	Aastane kasvumäär	2024. aasta riiklik trajektoor (3)	DESI 2025	Aastane kasvumäär	Leedu	EL
Väga suure läbilaskevõimega püsivõrgu katvus	78,1 %	78,3 %	0,3 %	84,0 %	82,5 %	4,9 %	98,0 %	100 %
Valduseni ulatuva valguskaabelühenduse (FTTP) kättesaadavus	78,1 %	78,3 %	0,3 %	–	69,2 %	8,4 %	–	–
Üldine 5G katvus	98,9 %	99,7 %	0,9 %	92,0 %	94,3 %	5,9 %	100,0 %	100 %
Servasõlmed (hinnanguline)	5	10	100,0 %	–	2 257	90,5 %	–	10 000
VKEd, kellel on vähemalt algtasemel digimahukus (2)	–	66,3 %	2,0 %	–	72,9 %	2,8 %	90,0 %	90 %
Pilvandmetöötlus	33,6 %	–	–	–	–	–	75,0 %	75 %
Tehisintellekt	4,9 %	8,8 %	80,2 %	12,0 %	13,5 %	67,2 %	75,0 %	75 %
Andmeanalüüs	40,5 %	–	–	–	–	–	75,0 %	75 %
Tehisintellekt või pilvandmetöötlus või andmeanalüüs	53,5 %	–	–	–	–	–	–	75 %
Ükssarvikud	3	3	0,0 %	3	286	4,4 %	6	500
Vähemalt elementaarsed digioskused	52,9 %	–	–	–	–	–	80,0 %	80 %
IKT-spetsialistid	4,9 %	5,3 %	8,2 %	5,3 %	5,0 %	4,2 %	6,9 %	~10 %
eID süsteemist teavitamine		Jah						
Digitaalsed avalikud teenused kodanikele	86,7	87,9	1,3 %	86,0	82,3	3,6 %	100,0	100
Digitaalsed avalikud teenused ettevõtetele	95,9	92,5	-3,6 %	95,0	86,2	0,9 %	100,0	100

Juurdepääs elektroonilistele terviselugudele	95,4	95,4	0,0 %	100,0	82,7	4,5 %	100,0	100

(1) Näitajate ja muude parameetrite kirjeldus on esitatud metoodikadokumendis.
(2) 2025. aasta DESI kajastab digimahukuse indeksi 4. versiooni, mis on võrreldav 2023. aasta DESI (2022. aasta kohta) digimahukuse indeksi väärtusega aastase kasvumäära arvutamiseks. See ei ole võrreldav indeksi 3. versioonil põhineva riikliku trajektooriga.
(3) Riiklik trajektoori väärtus, kui see on riiklikus tegevuskavas esitatud ja kui näitajat mõõdeti 2025. aasta DESIs (2024. aasta).

Vastavalt digikümnendit käsitlevale Eurobaromeetri 2025. aasta eriuuringule on 77 % Leedu kodanikest arvamusel, et avaliku ja erasektori igapäevateenuste digitaliseerimine muudab nende elu lihtsamaks. Mis puudutab avaliku sektori asutuste tegevust, siis 90 % peab oluliseks võitlust internetis levivate valeuudiste ja desinformatsiooni probleemiga ja selle leevendamist. Seoses konkurentsivõimega peab 79 % oluliseks tagada Euroopa ettevõtete võimalus kasvada, tugevdada oma juhtpositsiooni ja suurendada konkurentsivõimet kogu maailmas.

ELi konkurentsivõime, suveräänsuse ja vastupanuvõime suurendamine tehnoloogilise juhtpositsiooni abil

2024. aastal tugevdas Leedu oma positsiooni mobiilsideühenduse piirkondliku eestvedajana, saavutades kodumajapidamiste peaaegu üldise kaetuse 5G-võrguga. Väga suure läbilaskevõimega püsivõrgu kasutuselevõtuks, eelkõige maapiirkondades valguskaabelühenduse kättesaadavaks tegemiseks on aga jätkuvalt vaja sihipäraseid avaliku sektori investeeringuid. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ERFi toel viiakse ellu kaht suurt riiklikult rahastatud projekti väga suure läbilaskevõimega võrkude taristu laiendamiseks, kusjuures kava kohaselt paigaldatakse üle 2 000 km valguskaablit ja püstitatakse 60 uut masti. Ettevõtete digipöörde kiirendamiseks suurendas Leedu toetust meetme VST-1 („Ettevõtete digipöörde soodustamine“) kaudu, tuginedes eelkõige VKEdele mõeldud digitaalsetele vautšeritele, kiirenditele ja Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste riiklikule võrgustikule. Tehisintellekti, pilvandmetöötluse ja andmeanalüüsi kasutuselevõtt on siiski endiselt ebaühtlane ning uuringud toovad esile menetluste keerukuse ja puuduliku digitaalse teadlikkuse. Riik suurendas keskkonnahoidliku tehnoloogia keskuse kaudu oma rolli kujunemisjärgus tehnoloogia valdkonnas, andes laseritel põhineva panuse pooljuht- ja kvanttehnoloogiasse, ja süvendas oma pühendumust keeletehnoloogia liidu jaoks loodud Euroopa digitaristu konsortsiumile (ALT-EDIC). Küberturvalisust tugevdati märkimisväärselt, võttes täielikult üle küberturvalisuse 2. direktiivi, rakendades 5G-võrgu usaldusväärsusele keskenduvat riiklikku programmi ja suurendades avaliku sektori küberkerksusse tehtavaid investeeringuid.

ELi inimeste ja ühiskonna kaitsmine ja võimestamine

Leedu tulemused digitaalsete avalike teenuste valdkonnas on jätkuvalt suurepärased ning nende teenuste kättesaadavus nii kodanikele kui ka ettevõtetele on väga heal tasemel. Juurdepääs elektroonilistele terviselugudele on endiselt üks parimaid ELis ning elektrooniliste tervishoiuteenuste süsteemi käimasolevate reformide eesmärk on laiendada katvust ja parandada andmete koostalitlusvõimet. Kuigi IKT-spetsialistide tööhõive 2024. aastal suurenes, on demograafiline surve ja sõltuvus välismaistest talentidest endiselt peamised struktuursed probleemid. Talentide arendamise toetamiseks kasutatakse selliseid meetmeid nagu kutsealane ümberõpe, algatus „Talent Reach“ ja diasporaa noortepraktika. E-kaasatuse valdkonnas on Leedu teinud märkimisväärseid investeeringuid eakamatele ja haavatavatele rühmadele suunatud programmidesse, sealhulgas riiklikusse kampaaniasse „Kedagi ei jäeta kõrvale“ ning vabaühenduste ja eakate ülikoolide juhitavatesse haridusalastesse jõupingutustesse. Neid täiendavad tegevuskava kohased koolitusalgatused, nagu haridustehnoloogia koolitus õpetajatele ja oskuste arendamise kavad madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele, kuid digioskuste 2030. aasta eesmärgi saavutamiseks on neid algatusi vaja veelgi kiirendada.

Digipöörde potentsiaali kasutamine aruka keskkonnahoidlikkuse tagamiseks

Leedu on digipöörde ja keskkonnaalase ülemineku vastavusse viimise varases etapis. Kuigi riigil puudub täielikult integreeritud rohe- ja digistrateegia, on esile kerkimas sihipärased jõupingutused, eelkõige toetades kliima seisukohast olulisi digilahendusi arendavaid idufirmasid. Meede VST-3 „Soodustada ettevõtete liikumist kliimaneutraalse majanduse suunas“ on võimaldanud 170 idufirmal töötada selliste vahenditega nagu tehisintellektil põhinevad nutikodusüsteemid ja automaatsed töövooplatvormid.

Keskkonnahoidliku tehnoloogia keskus tugevdab aktiivselt puhta tehnoloogia ökosüsteemi, suunates ettevõtteid, kes töötavad selliste tehnoloogialahendustega nagu tarkvõrgud, elektromobiilsus ja esemevõrk, kasutama Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuse teenuseid. Tulevase riikliku digitaalarengu tegevuskava raames on oodata edasist koordineerimist.

Riiklik digikümnendi strateegiline tegevuskava

Leedu esitas 13. märtsil 2024 oma esialgse riikliku digikümnendi tegevuskava. Sel ajal puudus digipoliitikas tsentraliseeritud koordineerimine ja iga ministeerium vastutas oma pädevusvaldkonna eest. Tegevuskava ja 2024. aasta riigiaruande koostamisel kindlaks tehtud probleemide lahendamiseks võttis valitsus 2024. aasta juulis vastu otsuse kehtestada riiklik digitaalarengu tegevuskava aastateks 2026–2040. Selle uue valdkonnaülese strateegia eesmärk on tsentraliseerida juhtimine, ühtlustada rahastamist ja kõrvaldada lüngad sellistes valdkondades nagu pooljuhid ja servasõlmed. 2025. aasta esimeses kolmes kvartalis tehakse põhjalik analüüs, millest juhindutakse tegevuskava väljatöötamisel. Riiklikel ametiasutustel on kavas tegevuskava hiljem kohandada.

Leedu riiklik strateegiline tegevuskava sisaldab kokku 26 meedet, mille eelarve on 1,5 miljardit eurot (1,9 % Leedu SKPst 2024. aastal).

Digivaldkonna rahastamine ja projektid

Leedu taaste- ja vastupidavuskava alusel on digivaldkonnale eraldatud 724 miljonit eurot (23 % kogueelarvest)[1]. Lisaks on ühtekuuluvuspoliitika raames eraldatud 280 miljonit eurot – mis moodustab 4 % riigi kogurahastusest ühtekuuluvuspoliitika alusel – Leedu digipöörde toetamiseks[2]. Leedu on keeletehnoloogia liidu jaoks loodud Euroopa digitaristu konsortsiumi liige. Leedu osaleb ka Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttes EuroHPC ja Kiipide Ühisettevõttes.

Riik on osalenud heade tavade edendamise algatuses,[3] võttes osa seminaridest.

[1] Digieesmärkide saavutamiseks ette nähtud rahaliste eraldiste osakaal on arvutatud taaste- ja vastupidavusrahastu loomise määruse VII lisa alusel. Andmeid ajakohastati viimati 16. mail 2025.

[2] See summa sisaldab kõiki investeeringuid, mis on konkreetselt ette nähtud digipöörde toetamiseks ühtekuuluvuspoliitika programmitöö perioodil 2021–2027 või millega panustatakse sellesse märkimisväärselt. Rahalised vahendid pärinevad Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-ist ja Õiglase Ülemineku Fondist.

[3] Heade tavade edendamise algatus on platvorm, mis võimaldab liikmesriikidel tutvustada edukaid meetmeid ja jagada probleeme, mis neid on digikümnendi sihtide ja eesmärkide poole püüdlemisel tekkinud. Head tavad tehakse liikmesriikidele kättesaadavaks portaali andmehoidla kaudu ja neid tutvustatakse korrapäraselt korraldatavatel seminaridel, mis keskenduvad praegu kolmele teemavaldkonnale: digioskused, keskkonnasäästlik IT ja digitehnoloogia kasutuselevõtt.

Digiõigused ja -põhimõtted

Toetava uuringu kohaselt on Leedu tegevus digiõigusi ja -põhimõtteid käsitleva Euroopa deklaratsiooni järgimisel üsna aktiivne ja kokku on käivitatud 45 algatust, ent 2024. aastal ei käivitatud ühtegi uut algatust. Leedu tegutseb kõige aktiivsemalt laste ja noorte kaitsmiseks ja võimestamiseks digikeskkonnas. Õiglase digikeskkonna ning kaitstud, ohutu ja turvalise digikeskkonnaga seotud tegevus on piiratum. Meetmetel, mille eesmärk on seada inimesed digipöörde keskmesse, näib kohapeal olevat kõige enam mõju, erinevalt meetmetest, mis puudutavad ohutust, turvalisust ja võimestamist.

Soovitused

- **VKEd.** Lihtsustada tuleks juurdepääsu VKEde digipöörde rahastamisele, vähendades bürokraatlikku keerukust, parandades suuniseid ja suunates toetuse vähese digimahukusega sektoritele.
- **Tehisintellekt.** Suurendada tuleks sihipärast toetust tehisintellekti kasutuselevõtuks, eelkõige VKEdes, suurendades teadlikkust ettevõtlusega seotud kasutusjuhtudest, parandades juurdepääsu nõustamisteenustele ja lihtsustades rahastamismenetlusi.
- **IKT-spetsialistid.** Suurendada tuleks jõupingutusi seoses ümberõppeprogrammidega ja naiste osalemisega IKTs.
- **Küberturvalisus.** Muutuvate ohtudega tegelemiseks tuleks jätkata küberturvalisuse alast tööd, eelkõige kodanike teadlikkuse suurendamiseks.
- **Väga suure läbilaskevõimega võrgud.** Suurendada tuleks üldsuse toetust väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtule, eelkõige maapiirkondades.
- **Keskkonnateemad.** Tuleks vastu võtta integreeritud rohe- ja digistrateegia koos mõõdetavate eesmärkidega, luua mehhanismid keskkonnamõju jälgimiseks ja laiendada kliimaeesmärke toetavaid digilahendusi.